

לעילוי נשמת
שלום בן משה

התנ"ך עם מפרשים, מסודרים ומנוקדים
The Tanach with commentaries, Organized and Vowelized

ספר יהושע
גליון ד'

יהושע

פרק ז' - ח'

(סנהדרין מ"ד) ולא גלו הדבר, לכן נסקלו גם הם. אולם רבותינו זכרונם לברכה לא אמרו כן).

כז וַיְקִימוּ עֲלָיו גִּלְ-אֲבָנִים גָּדוֹל עַד הַיּוֹם הַזֶּה וַיֵּשֶׁב יְהוָה מִחֶרֶן אָפּוֹ עַל-כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא עֵמֶק עֶכוֹר עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

מצודת ציון: גל - תל גבוה.

מצודת דוד: וַיְקִימוּ עֲלָיו - על קברו. עַד הַיּוֹם הַזֶּה - רוצה לומר: עד עולם עומד הוא בגדלו. עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא עֵמֶק עֶכוֹר עַד הַיּוֹם הַזֶּה - רוצה לומר: עדיין שמו עליו.

א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-יְהוֹשֻׁעַ אֶל-תִּירָא וְאַל-תַּחַת קַח עִמָּךְ אֶת כָּל-עַם הַמִּלְחָמָה וְקוּם עִלָּה הָעֵי רְאֵה וְנָתַתִּי בְיָדְךָ אֶת-מִלְחָמָה הַזֶּה וְאֶת-עַמּוֹ וְאֶת-עִירוֹ וְאֶת-אֶרְצוֹ:

מצודת דוד: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל יְהוֹשֻׁעַ אֶל תִּירָא - לפי שכבר נפלו בזה המקום, היה ירא לגשת עוד, לזה אמר לו "אל תירא". קַח עִמָּךְ אֶת כָּל עַם הַמִּלְחָמָה - צוה לעשות כל ההכנות והתחבולות האלו להטעות הגוים, למען יחשבו שכל נצחונם הוא בעבור רוב העם והתחבולות ולא יד ה' עשתה זאת, ועל זה יאספו כולם יחד להיות גם המה עם רב ולהמתיק עצה ותחבולות ברוב יועצים, ובזה יהיה טובה לישראל כי את כולם יכו כאחד מבלי יצטרכו ללכת מעיר לעיר להכות בם.

ב וַעֲשִׂיתָ לְעֵי וּלְמִלְחָמָה כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ לִירִיחוֹ וּלְמִלְחָמָה רַק-שִׁלְלָהּ וּבְהִמָּתָה תִּבְזוּ לָכֶם שִׁימ-לָהּ אֲרָב לְעִיר מֵאַחֲרֶיהָ:

מצודת ציון: ארב - יושב במסתור המארב.

מצודת דוד: מֵאַחֲרֶיהָ - לא מן העבר אשר תבוא אליה.

ג וַיִּקָּם יְהוֹשֻׁעַ וְכָל-עַם הַמִּלְחָמָה לְעֵלּוֹת הָעֵי וַיִּבְחַר יְהוֹשֻׁעַ שְׁלֹשִׁים אֲלָף אִישׁ גִּבּוֹרֵי הַחֵיל וַיִּשְׁלַחֵם לְגִלְהָ:

יהושע

פרק ז'

כא וַאֲרֵאָה וַאֲרֵאָה בְּשִׁלָּל אֲדָרְתָּ שְׁנַעַרְ אַחַת טוֹבָה וּמֵאֲתָיִם שְׁקֵלִים פֶּסֶף וּלְשׁוֹן זָהָב אַחַד חֲמִשִּׁים שְׁקֵלִים מִשְׁקָלוֹ וְאַחַמְזָם וְאַחַתְּהֵם וְהַנֶּחֱם טְמוּנִים בְּאֶרֶץ בְּתוֹךְ הָאֲהֵלִי וְהַכֶּסֶף תַּחֲתֶיהָ:

מצודת ציון: אֲדָרְתָּ - טלית חשובה, והוא מלשון אדיר. שְׁנַעַרְ - עשוי בשנער, והוא כבל. וּלְשׁוֹן זָהָב - רוצה לומר: ארוכה ומשוכה כלשון.

מצודת דוד: וְהַנֶּחֱם - האדרת ולשון הזהב. תַּחֲתֶיהָ - תחת האדרת.

כב וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ מַלְאָכִים וַיִּרְצּוּ הָאֲהֵלָה וְהַגָּה טְמוּנָהּ בְּאֲהֵלוֹ וְהַכֶּסֶף תַּחֲתֶיהָ:

כג וַיִּקְחוּם מִתּוֹךְ הָאֲהֵל וַיִּבְאוּם אֶל-יְהוֹשֻׁעַ וְאֶל כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּצְקֵם לִפְנֵי יְהוָה:

מצודת ציון: וַיִּצְקֵם - מלשון יציקה ושפיכה.

מצודת דוד: וַיִּצְקֵם לִפְנֵי ה' - רוצה לומר: פזרם לפני הארון למען יראו הכל שאמת הדבר.

כד וַיִּקַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת-עֶבֶן בְּוִירָח וְאֶת-הַכֶּסֶף וְאֶת-הָאֲדָרְתָּ וְאֶת-לְשׁוֹן הַזָּהָב וְאֶת-בְּנָיו וְאֶת-בְּנֵי יְהוָה וְאֶת-שׁוֹרוֹ וְאֶת-חֲמֹרוֹ וְאֶת-צֹאֲנוֹ וְאֶת-אֲהֵלוֹ וְאֶת-כָּל-אֲשֵׁר-לּוֹ וְכָל-יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ וַיַּעֲלוּ אֹתָם עֵמֶק עֶכוֹר:

מצודת דוד: וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ - הלכו עם יהושע. וַיַּעֲלוּ אֹתָם עֵמֶק עֶכוֹר - עם כי הלכו לעמק אמר "ויעלו", כי טרם בואם להעמק עלו דרך הר אל העמק, הנקרא עמק עכוור על שם המאורע.

כה וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ מֶה עֲכַרְתֶּנוּ יַעֲפֹרְךָ יְהוָה בַּיּוֹם הַזֶּה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ כָּל-יִשְׂרָאֵל אֲבָן וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָם בָּאֵשׁ וַיִּסְקְלוּ אֹתָם בְּאֲבָנִים:

מצודת ציון: וַיִּרְגְּמוּ - ענינו השלכת אבנים.

מצודת דוד: מֶה עֲכַרְתֶּנוּ וְגו' - רוצה לומר: מה מאוד עכרתנו, ולזה יעכרך ה'. וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָם בָּאֵשׁ - האדרת והלשון והאהל וכו'. וַיִּסְקְלוּ אֹתָם בְּאֲבָנִים - בניו ובנותיו ושורו וכו'. (ויתכן לפי שבניו ובנותיו ידעו מזה כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה

יהושע

פרק ח'

ד וַיִּצְוּ אֹתָם לֵאמֹר רְאוּ אִתְּכֶם אַרְבֵּים לְעִיר מֵאַחֲרֵי הָעִיר אֲלֵי־תַרְתִּיקוּ מִן־הָעִיר מֵאֵד וְהִיִּיתֶם פְּלִכְכֶם וְכֹנִים:

מצודת דוד: והייתם פלככם וכונים - ללכת מהר בעת המצטרך.

ה וְאֲנִי וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתִּי נִקְרַב אֶל־הָעִיר וְהָיָה כִּי־יֵצְאוּ לְקִרְאתְנוּ כַּאֲשֶׁר בְּרֹאשׁוֹנָה וְנִסְנוּ לְפָנֵיהֶם:

מצודת ציון: ונסנו - מלשון ניסה ובריחה.
מצודת דוד: ונסנו - בכדי להטעותם.

ו וַיֵּצְאוּ אַחֲרֵינוּ עַד הִתִּיקְנוּ אוֹתָם מִן־הָעִיר כִּי יֵאמְרוּ נָסִים לְפָנֵינוּ כַּאֲשֶׁר בְּרֹאשׁוֹנָה וְנִסְנוּ לְפָנֵיהֶם:

מצודת ציון: התיקנו - ענינו העתקה והסרה.

מצודת דוד: ויצאו אחרינו - ואז יצאו לרדוף אחרינו. עד התיקנו אותם מן העיר וגוי' - רוצה לומר: המנוסה תועיל עד אשר נעתק אותם מן העיר לרדוף אחרינו, כי יאמרו שבאמת בעבור הפחד נסים הם כאשר במלחמה הראשונה. ונסנו לפניהם - ונוסיף לנוס עוד להרחיקם מן העיר.

ז וְאֹתָם תִּלְקְמוּ מִהָאוֹרֵב וְהוֹרִשְׁתֶּם אֶת־הָעִיר וַיִּנְתְּנָה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּיַדְכֶם:

מצודת ציון: והורשתם - ענינו גרושין.

מצודת דוד: ואתם תלקמו מהאורב - מהמקום שתהיו אורבים. והורשתם את העיר - את הנשארים בעיר.

ח וְהָיָה כִּתְּפֹשְׁכֶם אֶת־הָעִיר תִּצְיִתוּ אֶת־הָעִיר בְּאֵשׁ כְּדָבָר יְהוָה תַּעֲשׂוּ רְאוּ צִוִּיתִי אֶתְכֶם:

מצודת ציון: תציתו - תבעירו, כמו "ויצת אש בציון (איכה ד:יא)".

מצודת דוד: כדבר ה' תעשו - שצוה לשרפה כמו שכתוב למעלה (פסוק ב') ועשית לה כאשר עשית ליריחו. ראו צויתי אתכם - רוצה לומר: הזהרו ואל תמרו פי'.

ט וַיִּשְׁלַחֵם יְהוֹשֻׁעַ וַיִּלְכְּוּ אֶל־הַמְּאֹרֵב וַיִּשְׁבוּ בֵּין בֵּית־אֵל וּבֵין הָעִיר מִיָּם לְעִי וַיִּלְלוּ יְהוֹשֻׁעַ בְּלִילָה הַהִוא בְּתוֹךְ הָעָם:

מצודת ציון: מים - ממערב.

י וַיִּשְׁכַּם יְהוֹשֻׁעַ בְּבֹקֶר וַיִּפְקֹד אֶת־הָעָם וַיַּעַל

יהושע

פרק ח'

הוא וזקני ישראל לפני העם העי:

מצודת ציון: ויפקד - ענינו השגחה.

מצודת דוד: ויפקד את העם - השגיח בהם אם המה מוכנים למלחמה.

יא וְכָל־הָעָם הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ עָלוּ וַיִּגְשׂוּ וַיָּבֵאוּ גִגְד הָעִיר וַיַּחֲנוּ מִצָּפוֹן לְעִי וְהָגִי בֵּינוּ וּבֵין־הָעִי:

מצודת ציון: והגי - והעמק.

יב וַיִּקַּח כַּחֲמִשָּׁת אֱלֹפִים אִישׁ וַיִּשֶׂם אוֹתָם אֹרֵב בֵּין בֵּית־אֵל וּבֵין הָעִיר מִיָּם לְעִי:

מצודת דוד: וישם אותם ארב - שם עוד אורב אחד יותר קרוב אל העיר.

יג וַיִּשְׂימוּ הָעָם אֶת־כָּל־הַמַּחֲנֶה אֲשֶׁר מִצָּפוֹן לְעִיר וְאֶת־עַקְבוֹ מִיָּם לְעִיר וַיִּלְךְ יְהוֹשֻׁעַ בְּלִילָה הַהִוא בְּתוֹךְ הָעָמָק:

מצודת ציון: וישיומו - ענינו הזמנה למלחמה, כמו "שימו, וישיומו על העיר (מלכים א כ"ב)". עקבו - תרגומו "מארכו", והוא מלשון "ויעקבני זה פעמים (בראשית כ"ז:לו)", שהוא ענין ערמה.

מצודת דוד: וישיומו העם את כל המחנה וגוי' - העם עצמם הזמינו למלחמה את המחנה וכו', וגם הזמינו את עקבו והוא האורב. וילך יהושע בלילה ההוא בתוך העמק - להתקרב אל העיר.

יד וַיְהִי כִּרְאוֹת מִלֶּדֶת־הָעִי וַיִּמְהָרוּ וַיִּשְׁפְּימוּ וַיֵּצְאוּ אַנְשֵׁי־הָעִיר לְקִרְאת־יִשְׂרָאֵל לְמִלְחָמָה הוּא וְכָל־עַמּוֹ לְמוֹעֵד לְפָנֵי הָעֵרְבָה וְהוּא לֹא יָדַע כִּי־אֹרֵב לוֹ מֵאַחֲרֵי הָעִיר:

מצודת ציון: למועד - לזמן, כמו "למועד אשוב אליך (בראשית י"ה:יד)".

מצודת דוד: למועד - לזמן שיצאו במלחמה הראשונה.

טו וַיִּגְגְּעוּ יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל לְפָנֵיהֶם וַיִּנְסוּ דָרָךְ הַמִּדְבָּר:

מצודת דוד: וינגעו - הראו עצמם כאילו היו מנוגעים, רוצה לומר: מוכים ונחלשים.

טז וַיִּזְעְקוּ כָל־הָעָם אֲשֶׁר בְּעִיר לְרָדֶף אַחֲרֵיהֶם וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי יְהוֹשֻׁעַ וַיִּנְתְּקוּ מִן־הָעִיר:

מצודת דוד: ויזעקו - נתקבצו מזעקת המאסף.

יהושע

פרק ח'

יז וְלֹא־יִנְשָׂא אִישׁ בְּעַל וּבֵית אֵל אֲשֶׁר לֹא־ יֵצְאוּ אַחֲרַי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲזְבוּ אֶת־הָעִיר פְּתוּחָה וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרַי יִשְׂרָאֵל:

יח וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי־הַיּוֹשֻׁעַ נָטָה בְּכִידּוֹן אֲשֶׁר־ בְּיַדְךָ אֱלֹהֵי עַי כִּי בְיַדְךָ אֶתְגַּנֵּה וַיֵּט יְהוֹשֻׁעַ בְּכִידּוֹן אֲשֶׁר־בְּיָדוֹ אֱלֹהֵי־הָעִיר:

מצודת ציון: בְּכִידּוֹן - ברומח.

מצודת דוד: נָטָה בְּכִידּוֹן - לעשות סימן להאורב לבא אל העיר.

יט וְהָאוֹרֵב קָם מִהֲרָה מִמְּקוֹמוֹ וַיִּרְוּצוּ כַּנְּטוֹת יָדוֹ וַיִּבְאוּ הָעִיר וַיִּלְכְּדוּהָ וַיִּמְהָרוּ וַיִּצִיטוּ אֶת־ הָעִיר בְּאֵשׁ:

כ וַיִּפְּנוּ אַנְשֵׁי הָעִיר אַחֲרֵיהֶם וַיִּרְאוּ וְהָיָה עֲלֵהּ עֵשֶׂן הָעִיר הַשְּׂמִימָה וְלֹא־הָיָה בָּהֶם יָדַיִם לָנוֹס הִנֵּה וְהִנֵּה וְהָעַם הִגָּס הַמְּדַבֵּר נִהְפָּךְ אֶל־הַרוּדָף:

מצודת ציון: יָדַיִם - מקום, כמו "יד אֲבִשְׁלוֹם (שמואל ב' י"ח:ח).

מצודת דוד: נִהְפָּךְ אֶל הַרוּדָף - הם אנשי העי שהיו מתחילה רודפים לישראל.

כא וַיְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל רָאוּ כִּי־לָכַד הָאֹרֵב אֶת־הָעִיר וְכִי עָלָה עֵשֶׂן הָעִיר וַיָּשְׁבוּ וַיָּכּוּ אֶת־ אַנְשֵׁי הָעִיר:

כב וְאַלֶּה יֵצְאוּ מִן־הָעִיר לַקְּרֹאֲתָם וַיִּהְיוּ לִיִּשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ אֶלֶה מִזָּה וְאַלֶּה מִזָּה וַיָּכּוּ אוֹתָם עַד־בְּלַתִּי הַשְּׂאִיר־לוֹ שְׂרִיד וּפְלִיט:

מצודת ציון: בְּתוֹךְ - באמצע, כמו "וְהָעִיר בְּתוֹךְ (במדבר ל"ה:ה). שְׂרִיד - שורר ושארית, כמו "שְׂרִידֵי תָרַב (ירמיהו ל"א:א). וּפְלִיט - גם הוא ענין שארית, כמו "לְהַשְּׂאִיר לָנוּ פְּלִיטָה (עזרא ט"ה:ח).

מצודת דוד: וְאַלֶּה - אנשי האורב.

כג וְאֶת־מֶלֶךְ הָעִיר תִּפְּשׂוּ חַי וַיִּקְרְבוּ אֹתוֹ אֶל־ יְהוֹשֻׁעַ:

כד וַיְהִי כִּכְלוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַרְגֹּת אֶת־כָּל־יֹשְׁבֵי הָעִיר בַּשָּׂדֶה בַּמְּדָבָר אֲשֶׁר רָדְפוּם בּוֹ וַיִּפְּלוּ כָלָם לַפִּי־תַרְבַּע עַד־תַּמָּם וַיָּשְׁבוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל הָעִיר וַיָּכּוּ אֹתָהּ לַפִּי־תַרְבַּע:

מצודת דוד: וַיָּכּוּ אֹתָהּ - הנשים והטף.

כה וַיְהִי כָל־הַנְּפֹלִים בַּיּוֹם הַהוּא מֵאִישׁ וְעַד־ אִשָּׁה שְׁנַיִם עָשָׂר אֶלֶף כָּל אַנְשֵׁי הָעִיר:

יהושע

פרק ח'

כו וַיְהוֹשֻׁעַ לֹא־הִשְׁיֵב יָדוֹ אֲשֶׁר נָטָה בְּכִידּוֹן עַד אֲשֶׁר הִחְרִים אֶת כָּל־יֹשְׁבֵי הָעִיר:

כז רַק הַבְּהֵמָה וְשִׁלַּל הָעִיר הָיָה בְּנֵנוּ לָהֶם יִשְׂרָאֵל כַּדָּבָר יְהוָה אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ:

כח וַיִּשְׁרַף יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הָעִיר וַיְשַׂימָה תַּל־עוֹלָם שְׂמָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

מצודת ציון: תַּל - מלאה תילין ודגורין, להיות כן עד עולם לבלי אפשר להפנות, והוא ענין גוזמא והפלגה.

כט וְאֶת־מֶלֶךְ הָעִיר תָּלָה עַל־הָעֵץ עַד־עַת הַעֶרֶב וַכִּבּוֹא הַשָּׁמֶשׁ צִוָּה יְהוֹשֻׁעַ וַיִּרְדּוּ אֶת־נִבְלָתוֹ מִן־ הָעֵץ וַיִּשְׁלִיכוּ אוֹתָהּ אֶל־פְּתַח שַׁעַר הָעִיר וַיִּקְיָמוּ עָלָיו גַּל־אֲבָנִים גָּדוֹל עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

מצודת ציון: נִבְלָתוֹ - אף גוף אדם המת נקרא נבלה.

ל אִזּו יִבְנֶה יְהוֹשֻׁעַ מִזְבֵּחַ לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר עֵיבָל:

לא כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּכְּתוּב בְּסֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת אֲשֶׁר לֹא־הֵנִיף עֲלֵיהֶן בְּרָזָל וַיַּעֲלוּ עָלָיו עֹלוֹת לַיהוָה וַיִּזְבְּחוּ שְׁלָמִים:

לב וַיִּכְתְּבֵשֶׁם עַל־הָאֲבָנִים אֶת מִשְׁנֵה תּוֹרַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר כָּתַב לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

מצודת ציון: מִשְׁנֵה - מלשון שנים.

מצודת דוד: אֶת מִשְׁנֵה תּוֹרַת מֹשֶׁה - ספר "אלה הדברים" קרוי משנה תורה, כי בו נאמר שנית מה שנאמר בארבעת הספרים שלפניה.

לד וְכָל־יִשְׂרָאֵל וְזִמְרָיו וְשִׁטְרִים וְשִׁפְטָיִם עֲמָדִים מִזָּה וּמִזָּה וְלֶאֱרוֹן נֹגֵד הַכְּהֻנִּים הַלְוִיִּם וְשֹׂאֵי וְאֶרֶן בְּרִית־יְהוָה כַּגֵּר כַּאֲזַרְחָה חֲצִיזוֹ אֶל־ מוֹל הַר־גְּרִזִּים וְהַחֲצִיזוֹ אֶל־מוֹל הַר־עֵיבָל כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה לְכַרֵּךְ אֶת־הָעָם יִשְׂרָאֵל בְּרֵאשֻׁנָה:

מצודת ציון: כַּאֲזַרְחָה - זה ישראל גמור מלידה. מוֹל - נגד.

מצודת דוד: נֹגֵד הַכְּהֻנִּים הַלְוִיִּם - הכהנים בני לוי אשר עמדו עם הארון באמצע ואמרו הברכה והקללה. חֲצִיזוֹ - ששה שבטים. לְכַרֵּךְ אֶת הָעָם יִשְׂרָאֵל בְּרֵאשֻׁנָה - בתחילה פתחו ואמרו: ברוך האיש אשר לא יעשה פסל ומסכה, ואחר זה אמרו: ארוור האיש אשר יעשה פסל ומסכה, וכן כל הברכות והארורים (סוטה פרק ז' משנה ה').

יהושע פרק ט'

ד "ציר אמונים (משלי י"ג:יז)." בלים - מורקבים. נאדות - הם כלי היין. ומבקעים - מלשון בקיעה. ומצררים - מקושרים, כמו "צרוור כספו (בראשית מ"ב:לה)".

מצודת דוד: ויעשו גם המה בערמה - כמו שעשו ישראל. ויצטירו - עשו עצמם כשלוחים באים מארץ מרחק, כי שם ציר הונח על השלוח למרחוק, וכמו שכתוב "ותשלחי צריך עד מרחק (ישעיהו נ"ז:ט)". ויקחו שקים בלים לתמוריהם ונאדות יין בלים - להטעות את ישראל לחשוב שמרוב מרחק הדרך בלו. ומבקעים ומצררים - מקושרים סביבות הבקיעים.

ה ונעלות בלות ומטלאות ברגליהם ושלמות בלות עליהם וכל לחם צידם יבש הנה נקדים:

מצודת ציון: ונעלות - מנעלים שברגליהם. ומטלאות - ענינו חלוף הגוונים, כמו "במות טלאות (יחזקאל ט"ז:ט)". צידם - מזונם. נקדים - מנומר בחברבורות, כמו "נקדים וברדים (בראשית ל"א:יב)".

מצודת דוד: ונעלות בלות ומטלאות - כי בעת התיישן המנעלים יתחלפו בכמה גוונים. הנה נקדים - כי בהתיישן הלחם יתעפש, ובו נקודים לבנים וירוקים ושחורים.

ו וילכו אליהושע אליהמחנה הגלגל ויאמרו אליו ואל-איש ישראל מארץ רחוקה באנו ועתה פרתו לנו ברית:

מצודת דוד: מארץ רחוקה באנו - לא מארץ כנען אשר הוזהרתם ב"לא תחיה כל נשמה (דברים כ"ז:ט)", ולזה פרתו לנו ברית - להחיותינו.

ז ויאמרו איש-ישראל אליהחגי אולי בקרב אתה יושב ואיך אכרת-לך ברית:

מצודת דוד: בקרבי - בקרב הארץ הניתן לי, והוא ארץ כנען.

ח ויאמרו אליהושע עבדיך אנחנו ויאמר אליהם יהושע מי אתם ומאין תבאו:

מצודת דוד: ויאמרו אל יהושע עבדיך אנחנו - כאומר: אין לנו עסק עם כל העם הזה, כי הלא לא לכולם נהיה עבדים כי אם לך לבדך, כאומר: ואדוני, הלא ישכיל לדעת שאין אנו מארץ כנען: מי אתם - מאיזה עם. ומאין תבאו - מאיזה מדינה.

יהושע פרק ח'-ט'

ד ואחריו קרא את-פלדברי התורה הברכה והקללה פכל-הפיתוב בספר התורה:

מצודת דוד: ואחריו קרא - יהושע היה הקורא, כמו שכתוב במקרא שלאחריו. את כל דבר התורה - וחוזר ומפרש שקרא הברכה והקללה - ככל הכתוב בתורה, והם פרשת "והיה אם שמוע תשמע וכו' והיה אם לא תשמע וכו' (דברים כ"ח)" האמורות בסדר כי תבא, והדומים להם.

ה לא-היה דבר מפל אשר-צוה משה אשר לא-קרא יהושע גגד פליקהל ישראל והנשים והטף והגר ההלך בקרבם:

מצודת דוד: לא היה דבר - מן הברכה והקללה. מפל אשר צוה משה - רוצה לומר, האמור בתורה.

א ויהי כשמע פליהמלכים אשר בעבר הירדן בקר ובשפלה ובכל חוף הים הגדול אלימול הלבנון החתל והאמרי הקנעני הפרזי חתני והיבוקסי:

מצודת ציון: ובשפלה - בעמק. חוף - שפת.

מצודת דוד: ויהי כשמע - אשר כבשו את העי ברוב עם ובתחבולה.

ב ויתקבצו יחדו להלחם עם-יהושע ועם-ישראל פה אחד:

מצודת ציון: פה אחד - רוצה לומר: בעצה אחת.

מצודת דוד: ויתקבצו יחדו וגו' - להיות גם הם עם רב, ויועצים הרבה להתחכם במלחמה עמהם.

ג וישבי גבעון שמעו את אשר עשה יהושע ליריחו ולעי:

מצודת דוד: את אשר עשה יהושע ליריחו ולעי - רוצה לומר: שהמה שני דברים הפכים, כי יריחו כבשו בנס והעי בתחבולות וברוב עם, ולזה הבינו הדבר שבערמה עשו להטעותם כאמור למעלה (פרק ח').

ד ויעשו גם-המה בערמה וילכו ויצטירו ויקחו שקים בלים לתמוריהם ונאדות יין בלים ומבקעים ומצררים:

מצודת ציון: ויצטירו - עשו עצמם כשלוחים, כמו